„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
За Угарску, Србију Црну Гору и друге стране земље
на годину К 34·— 46·— дин.
на по године К 17·— 23·— „
на чет. год К 8·50 11·50 „

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова
Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 200. У Новом Саду, у петак 11. (24.) октобра 1913. Година XXIX.

Шта значи администраторство?

У данашњи, за овострани српски народ кобним политичким приликама, администраторство у нашој цркви, у нашем народно-црквеном животу значи *Голготу* за српски народ, а значи Голготу и за наше архијереје у колико у њима има још трунка осећаја за оно, што чини Србина, што чини православнога Србина.

Именовање горњо-карловачкога епископа Михајла *Грујића* за администратора карловачке митрополије, давно се слутило, али се ипак није за сасвим извесно држало. Онако, као што је ствар на основу наших автономних установа била удешена у Карловцима, могло је остати све до избора новога патријарха. Најстарији епископ по посвећењу, као што то наше автономне установе одређују, могао је у лицу епископа пакрачкога *Мирона Николића* остати до избора патријарха на челу наше цркве и на челу администрације наших народно-црквених власти, а сам механизам те администрације водио би, као што је и до сад водио, народно-црквени и патријарашки секретар. Нити је било нити је могло бити каквога приговора против коректности и лојалности епископа Мирона, нити се могло сумњати како о способности, тако и о коректности и лојалности народно-црквеног и патријарашког секретара. Али то је оно, што се именовањем администратора баш у овом, по нас кобном времену хтела да *констатује ингеренција државне власти у пуном обиму*, па се именовао *администратор* **МИМО** оно, што даје *удела* како цркви, тако и вернима у постављању својих архијереја. То је оно, што државна власт односно владар у овој нашој монархији врши неко мајестетско право према источној цркви, како у Буковини, тако и у Далмацији, па у Босни и Херцеговини.

Установа администраторства у нашој овопредеоној цркви није нешто ново. Ова установа постоји све од онога доба, од кад је државна власт себи увела право, да се ингерира у нашу цркву, па је владар себи резервисао право именовања администратора и онда, кад су ступиле у живот наше народно-црквене автономне установе.

Како ја та ингеренција државне власти спојива са установама источне цркве у државама друге вере, а како спојива са IX. угарским законским чланком од год. 1868., то не ћемо овде разлагати. Чињеница је према установама источне цркве, да у васеленској патријаршији у Цариграду Порта ту ингеренцију *не врши* и зато у црквама „четворопрестолних патријараха“ установе администратора *нема*.

У нас установа администраторства, постала је *тркалиште* наших архијереја, да дођу до *патријархата*. И у том је грдна разлика међу васеленским и карловачким патријархатом. У Цариграду кандидати за патријархат *не облеку* турску државну власт, не облеку Порту, већ облеку *чланове мешовитога савета*, од којих зависи избор патријарха. Али то тркалиште наших архијереја око државне власти готово да ће дегенерирати у оно, што је у унијатској бискупији Русина у Угарској, где канонници, да се не замере, међу собом не говоре на језику својих верних: на русинском језику, него на државном језику, нити се сматрају као припадници народности својих верних.

Именовање епископа Михајла Грујића за администратора има, у данашњим кобним приликама у нас свога особитога значаја. Зна се, услед којих околности био је епископ Грујић уочен, да му се додели улога у нашим народно-црквеним стварима. Био је то онај угарски државник, који још за време свога бановања у Хрватској, а после као министар-председник у Угарској није из очију губио епископа Грујића ради уређења народно-црквених ствари у нас Срба. На сваки начин не дају се превидети и потцењивати способности горњо-карловачкога епископа. Гроф *Куен-Хедервари* особито је уважавао у епископу Грујићу, што је знао у вртлогу *демагогије*, у оном „врзином колу“ у нашој народно-црквеној автономији, *одржати присебност* свога народа, те око себе скупити свештенство своје дијецезе.

Но да ли је са својим иначе одличним способностима епископ Грујић *кадар пребродити* оне тешкоће, које су настале са *укидањем* наше народно црквене автономије? Нама се чини да епископ Грујић долази данас у исти злосретни положај, у који је био бачен такођер врло даровити *Герман Анђелић* и као администратор и као потоњи именовани патријарх. Тек пред своју смрт тражио је Герман Анђелић *помирбу* са народом у познатој својој беседи на народно-црквеном сабору.

У ону велику, баш антиканоничну погрешку, у коју је пао „канониста“ Герман Анђелић, пао је и наш данашњи *синод*. Становиште нашега синода не би никада могли и *смели* заузети синоди „четворопрестоних патријарха.“ Једна од антиканоничних установа наше источне цркве је баш администраторство.

Именовање епископа Грујића за администратора митрополије карловачке значи *противност* са нашом народно-црквеном автономијом, значи *противност* са вољом онога српскога народа, који је представљен у народно-црквеном сабору. *Свака акција администратора Грујића, која би ишла мимо нашу народно-црквену автономију, наишла би на отпор српскога народа, који епископ Грујић не би био кадар савладати.*

Као што смо већ једном рекли: restitutio in integrum наше народно-црквене автономије, то је *услов* за успешно уређење наших народно-црквених ствари.

Јест! Свака црква, па и наша источна мора бити *консервативна*, али увлачење државне превласти у нашу цркву у држави друге вере, то није консервативност, то је *разорање* те наше цркве.

После аустро-угарског ултиматума.

— Разметање Берхтолдове штампе. — „Победа без користи“. —

Као што се могло предвидети, официјозна бечка и пештанска штампа кличе од победничке радости: Србија је устукнула! Србија је попустила! У Бечу се заборавља, да Србија није ни мислила на *сталну* окупацију албанскога земљишта и да би она повукла своју војску из Албаније и без аустро угарскога ултиматума. Србија је сама морала да казни арнаутске упадаче и она их је ваљано казнила, али је морала посести важније тачке према Албанији, кад Европа не ће ни прстом да макне, да онемогући даље арнаутске упаде у Србију. Не хотећи изгледати као „изазивач“, Србија је по савету Тројнога Споразума повукла своје трупе са албанског земљишта, и сада, вољом Европе, опет стоје отворене Србијине границе арнаутским разбојницима, јер они, који су „понизили“ Србију, нису дали јемства против арнаутских упада на српско земљиште.

Међу тим има чак и *бечких* објективних листова, који на разметање Берхтолдових листова отпоручују, да *Србији није требало шиљати ултиматум*, тим мање, што за такав корак није могла бити придобивена чак ни савезна Италија, а Србију смо коначно огорчили против себе. У таковим приликама бечка „Die Zeit“ добро каже, да је ово *бескорисна победа*.

Србијина нота против ултиматума Аустро-Угарске.

Париз, 9. (22.) X.

Полуслужбени »Тан« вели, да из дугих саветовања, која су имали руски министар иностраних дела *Сазонов* са министром-председником *Бартуом* и министром иностраних дела *Пишоном* о положају на Балкану, произлази *потпун споразум* између Француске и Русије.

»Тану« даље јављају из *Београда*, да је српска влада у недељу, 6. (19.) о. м, послала својим представницима у иноземству окружницу, у којој се подсећа на то, да су српске трупе добиле заповест, да привремено остану на досадашњим положајима, који се у осталом не налазе с оне стране граница, означених у лондонском уговору. Србија се осећа везана са свих шест велесила, на које ће се обратити за арбитражу.

Оштар француски коментар на корак Аустро-Угарске.

Париз, 9. (22.) X.

Лист „Еко де Пари“, који је одмах с почетка оштро коментарисао аустро-угарски корак у Београду, којим се Србија позива да напусти стратегијске тачке, што су их српске трупе заузеле на албанском подручју, потврђује у последњем броју своје досадашње информације и тврди, да *држање бечке владе вређа три велесиле*, које имају у Албанији једнака права као и Тројни Савез, вређа Енглеску, Француску и Русију.

Претња Аустро Угарске — коју „*Еко де Пари*“ окривљује, да је организирала арбанаски устанак — којом се прети Србији, биће, вели у темперантном тону лист, суђена од народа. Али увреда бечке владе трима велесилама, не може се подносити с једнаком стрпљивошћу. Ако Аустро Угарска хоће да говори сама у име Албаније, ако јој је доста, што се саветовала са својим савезницима, да реши на свој начин арбанаски проблем, какову фигуру играмо ми, силе Тројнога Споразума у међународној комисији у Скадру? Какову фигуру играмо у очима света?

Други овдашњи листови не пишу тако оштро. Веле, да ће Србија ваљда повући своје трупе, али да ће се албанско питање морати темељито решити. Тако на пр. „*Голоа*“ вели:

„Србија мисли једино да се заштити против евентуалног повратка арбанаских чета. *Бојазан Аустро-Угарске није дакле на месту* и слободно је надати се, да ће бечка влада знати са више разборитости оценити интенције Србије, задовољавајући се одлучним уверавањима, што их је дала. **Извесно је с друге стране, да Тројни Споразум не ће усвојити гледиште Аустро-Угарске, која се прогласила мандатарицом Европе, а да није за то питала ни Париз, ни Лондон, ни Петроград.** Што се тиче помоћи Немачке и Италије, то она излази ваљда из других разлога. **Треба помислити на то, да аустро-српски сукоб слаби позицију Грчке према влади у Цариграду, користећи ванредно Турској, чињеницом, што би се грчко-српски блок нашао међу две ватре.** Али и с једне и с друге стране ради се о »блефу« и не ваља ствар узети озбиљно.“

Значајан је коментар, који аустро-угарском ултиматуму даје полуслужбени лист француске владе „*Тан*“, који вели:

„Тај корак се *нигде није одобрио*, јер је несхватљиво, како се влада једне велике силе може *толико заборавити*, да одгурне међународне обичаје и правила. Зашто се Аустрија одрекла коректности поступка, те *зашто говори у име Европе*, а да *није на то ни овлашћена?* Аустријски је ултиматум *корак за хотимични спор* и **та је тежња аустријске владе код свих европских кабинета изазвала гнушање.**

Аустрија се — завршује „Тан“ — у овој прилици са најмањом спретношћу бори око изгубљене парнице и према томе *они, којима она претећи, морају задржати хладнокрвност.* Србија нека се ништа не усуди терати до крајности доказ своје сопствене воље. Она тако приправљa своју одмазду за будућност. Србија нека и надаље на сходан начин *протестира* против угрожавања својих права од стране Аустрије.“

Бечки глас о попуштању Србије.

Угледни бечки лист „Die Zeit“, који је у најшовенскијем заносу бечке »жуте штампе« доста сачувао објективност у писању о балканским стварима, доноси у свом 3977. броју

чланак под насловом „Ein Sieg ohne Nutzen“ („Победа без користи“). У том се чланку међу осталим вели:

„У аустријском јавном мњењу примају с јако подељеним осећајима успех, што га је гроф Берхтолд постигао својим у Београд упућеним ултиматумом. Јесте, постигли смо: Срби се повлаче из Албаније. Али зар се одиста то није дало постићи ни на какав други начин, него позивом с роком, кроз који већ гуди претња оружаном силом? Срби нису имали право (?? — Ур. „Бр.“) — али ако се у нашој близини деси какова направда, зар смо баш ми позвати, да будемо осветничка полиција? Заинтересовано је шест велесила и свака од ових имала је исто право и исту дужност као и ми, да се заузме за лондонске погодбе. Зашто смо морали баш ми — што иначе није аустријски обичај — тако брзоплето марширати напред? Ваљда зато, што ми имамо нарочитих интереса у Албанији? Али исте интересе има још и једна друга велесила: *Италија*, а ова се *није придружила нашем ултиматуму*. Италија је у Београду учинила озбиљне, али *пријатељске* приговоре, па се је обратила велесилама Тројног Савеза, те и Румунији молбом, да потпомогну те приговоре. Италијанска се политика ревносно трудила, да учини непотребним аустријски ултиматум... Остаје питање, да ли бисмо имали икакве штете, да смо још малко чекали, и не ће ли нам на против наш *сувише ошшар исшад* моћи донети штете. Чињеница је, да су велесиле Тројног Споразума наглим кораком грофа Берхтолда озловољене, да у целој Европи влада нека узнемиреност, и да *у Паризу већ помишљају на прошивне пошезе*, како би грофу Берхтолду загорчао његов тријумфић...

Треба ли одиста да се радујемо, што смо српскога суседа сада коначно начинили себи огорченим непријатељем? Није давно, како су сви балплацки официјозни листови удесили песме похвалнице, што је мудрој Берхтолдовој политици помирења пошло за руком, да опет зачне пријатељске односе са Србијом. Састанак Берхтолда с Пашићем слављен је као нова, срећна ера у балканској политици, а *сада је шешко замислиши, како ћемо доћи до доброг шрговинског уговора са Србијом.* Италијанска политика је у чувању својих албанских и других балканских интереса бар толико жилава, као и наша, па ипак постизала она своје сврхе без мобилизација и без ултиматума. Она ради јефтиније, с мање шума и, мора се на жалост додати, с већом практичном коришћу.“

Руски лист о албанским границама.

Велики руски лист, петроградско „Новое Времја“ доноси овај чланак, који би се могао сматрати као оцртавање расположења у Русији:

„Амбасадорска конференција у Лондону повукла је албанску границу, подчињавајући се настојавањима Аустро-Угарске. *Сада се показало, да очување ше границе води непрестаном проливању крви. Вешшачка леђе чува Албанце од упада Срба и Црногораца, али не вашшићује Србију и Црну Гору од напада Албанаца.* И Албанци се користе даном им привилегијом са неограниченом слободом. Одбијени данас на једном месту, они се сутра поново скупљају на другој тачци, трошећи на живе исте куршуме који им се услужно достављају.

Граница, коју су повукли дипломати, показала се неуспелом. Она ствара искључиво повољне услове за албанске нападе и лишава суседе могућности да их пресеку једним одлучним ударцем. Такво стање ствари не може се трпети. По цену незаборављених трансакција са савешћу Европа је, ради општег мира, признала створено стање на Балкану. Границе између Турске, Бугарске, Грчке и Србије могу да побуђују незадовољства и гњев појединих лица и народа, али не воде неодложном оружаном сукобу. Границе, које су повучене на северо-западу Албаније, већ су сад довеле до новог рата. *Србе и Црногорце шреба ослободиши лондонског ограничења и спровести у Албанији нову границу.* Она треба да иде и природним границама, које ће бити тешко савладљива брана за разбојничке упаде албанских племена у суседној земљи. Тек тада ће бити чврсто обезбеђено спокојство на западном делу Балканског Полуострва.“

Тобожње гаракције за Србију.

Париз, 8. октобра.

Србијино попуштање сматра се као успех савета Тројнога Споразума. Србијина предусретљивост ваља по заслуги да буде награђена. У лондонској конференцији амбасадора водиће се рачуна о српској жељи за гаранције против повреде границе **и то додатком чланка одлукама о границама Албаније.** Мисли се, да ће амбасадори Тројнога Савеза после извесног противљења пристати на то. Један део штампе преставља то, као искључиву заслугу француске владе. Сазонов ће се данас о томе саветовати у Берлину са немачким канцеларом.

Вести из Србије.

— Споразум Србије и Црне Горе. — Мир на граници — Мораторијум. — Рекрутирање. — Уређење верских односа. — Војвода Путник код министра војног. — Зајам. — Пољопривредни календар. — Незадовољство због ултиматума. —

(*Телеграм српског Пресбиро-а „Бранику“*)

Београд, 8. (21.) октобра, ноћу.

Овдашња „Трибуна“ сазнаје, да је српска влада обавештена са Цетиња, да је питање *разграничења између Србије и Црне Горе решено.* Преговоре с црногорском владом водиће српски посланик на Цетињу др. Михаило *Гавриловић.* Још има нарочита комисија да обележи границу.

Лист „Пијемонт“ дознаје из Призрена, да су *српске власти* у свима местима, у која беху продрли Арнаути, *успостављене.* Три дана није дошло ни до каква сукоба на српско-албанској граници. Нота великих сила, у којој се захтевало, да српске трупе напусте стратегијске положаје према Албанији, *узнемирила* је становништво у близини албанске границе.

Министар привреде послао је министру правде пројект у погледу *мораторијума* Министар је предложио одредбе, да само за менична плаћања остане рок до 1. новембра о. г., а за менична плаћања, која почињу од 1. јануара 1914., и за сва остала плаћања, која почињу од 1. новембра о. г., да се одреди једно прелазно стање.

Наредбом министарства војног у целој је земљи почело *рекрутовање војника*, које ће потрајати до 20. новембра.

Прорачуном министарства просвете предвиђено је установљење *католичког епископата у Призрену*, 11 *муфтија* по окружним местима и 3 *рабинера*: у Скопљу, Приштини и Битољу. До скора извршиће се именовање *пет нових владика*: у Скопљу, Штипу, Битољу, Охриду и Призрену.

Војвода Радомир *Путник* је јуче посетио министра војног генерала *Божановић.*

Финансијални одбор Народне Скупштине почео је претресање новог државног зајма. Друга редовна седница Скупштине биће сутра у 9 сати, а расправљаће се питање зајма.

Министарству привреде одобрен је кредит за штампање бесплатног пољопривредног календара за нове крајеве.

Пошто је овде *велико незадовољство* због аустро-угарског ултиматума, спремају се народни посланици, да у Скупштини о том поднесу специјалну интерпелацију.

НОВИ САД, 10. октобра 1913.

— Пленарна седница изасланика удружених српских народних странака одржана је јуче, 9. (22.) о. м., у Новом Саду у хотелу „код Јелисавете«. Подробно је претресано стање, у коме се моментано налази српска народно-црквена автономија, но *меришорно није ништа решено.* На жељу српске народне самосталне странке ова је седница *одгођена* те ће се нова касније сазвати.

— Састанак архијерејског синода. Јављају из *Карловаца*, да се тамо јуче састао архијерејски синод, у којем председава администратор патријаршије, горњокарловачки епископ Михајло *Грујић.* Присутни су епископи пакрачки Мирон *Николић*, вршачки Гаврило *Змејановић*, бачки Митрофан *Шевић*, темишварски др. Георгије *Летић* и будимски др. Георгије *Зупковић.* Синод ће, међу осталим, већати и о едикту, који ваља издати због несталог патријарха Богдановића.

— Парница професора Васе Стајића. У познатој преској парници професора *Васе Стајића*, уредника „Новог Србина“, биће 17. (30.) о. м. пред сегединским поротним судом главна расправа. Професора Стајића браниће панчевачки адвокат др. Душан *Бошковић.*

Разрачунавања у Бугарској.

— Нова значајна открића П. Абрашева, бив. буг. министра. —

П. *Абрашев*, бив. министар у Бугарској, у уводном чланку „Блгарије“ под насловом: »Истина из страних листова« о несрећи Бугарске пише:

„На питање: ко је крив за рат између савезника, налазимо одговор у следећем телеграму у »Temps«-у од 11. јула из Петрограда:

„Цар Фердинанд наредио је, да се изјави Сазонову (a fait déclarer), да је напад од 17. јула извршен иницијативом генерала Савова, који и носи за то сву одговорност. *Бугарска влада, напрошив била је решена да избегне брашоубилачки рашт* (conflits fratricides) *и наредила војсци да обуздави дејства. Ето зашто је генерал Савов пензионисан*“.

По истом питању „Temps« објављује телеграм од 6. јула, који гласи:

„Краљ Фердинанд и Данев искрено желе, да се учини крај непријатељству. При свем том, *они су нашерани од македонске организације.* Г. Данев је примио многа претећа писма, у којима му се прети убиством. У дворским круговима се тврди, да никаква заповест владе није изазвала (ne déterminé) рат.

„Temps“ у телеграму од 18. јула публикује телеграм из Петрограда, који гласи:

„Поновно враћање генерала Савова на дужност схвата се у Петрограду као нова погрешка Бугарске. То решење, које враћа стамбуловисте и аустрофилску партију, показује истовремено невероватност верзије, којој се из Софије жели да јој се верује, да бугарска влада није знала за напад из кога је изишао рат.«

Телеграм у „Temps“-у од 19. јула из Петрограда гласи:

„Састав новог бугарског кабинета сматра се као нова погрешка управљајућих кругова у Софији, за што Русија не би могла да учини одговорном Бугарску.

„Новоје Времја“ у чланку од 26. јула вели:

„Дипломатија Тројног Споразума желела је да спречи рат балканских савезника. Она се трудила да стави брану жељама Аустрије. Аустрија није могла то да дозволи и владе Тројног Споразума могле су сада да се увере, ко је искуснији и ко више вреди на Балкану. Зар није изјавио аустријски (није аустријски, него *угарски*: гроф *Тиса.* — Ур. „Бр.“) министар председник, да Аустрија не ће допустити, да се спречe Балканци за рат?!

Краљ Фердинанд, који се обратио цару Фрањи с молбом да спасе Бугарску, добио је следећи шелеграм: Сажаљевам што не могу помоћи Бугарској. Она се треба да споразуме с Румунијом, што сам ја постојано савешовао.“

„Тан“ публикује телеграм г-це Елене Вакареско од 29. јула, који гласи:

„Довољно је да се прочитају телеграми, измењани између Букурешта и Софије, па да се види жеља Бугарске да успокоји Румунију, да би се она могла да окрене против Србије и Грчке. На ову мишоловку Румуни су истакли девизу: mefions nous“.

„Како је либерални блок спасао Бугарску помоћу Аустрије и Румуније — свима Бугарима од малог до великог добро је познато“, завршава Абрашев.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

— Тиса у Араду. Министар-председник *Тиса* је известио арадског жупана, да ће 9. новембра доћи у Арад, да положи рачун о свом посланичком раду. Арадски мунгови су се сада ужурбали, да Тису што сјајније дочекају. Хоће ли Тиса полагати рачун о соној панами, о скандалу с играчницом и *грозној корупцији*, која је под мунговском владавином захватила сав мађарски јавни живот?

— Исељеничка афера у Аустрији. Министарство војно, као што из Беча јављају, ушло је у траг великим злоупотребама при исељавању у Америку, **јер у самој Галицији фали 80.000 војних обвезника.** Против бироа за исељавање потегнуте су истраге, те ће и аустро-енглески путнички биро бити затворен. Исељенички агенти стављени су под полициску присмотру, а неки, нарочито они из Галиције, побегли су већ из монархије.

— Револуцијонарни немири у Португалији. По вестима, што преко Мадрида стижу, у Португалији су присташе срушене монархије опет покушали да дигну револуцију. У уторак су групе неких људи покушале на равним тачкама вароши, да нападну жандармеријске и полицајске стражарне собе, али су многи демонстранти похапшени. У близини апсане је ухапшено више особа, које хтедоше да ослободе ухапшенике.

Из *Лисабона* даље јављају ово: Монархистички преврат био је одавна припремљен, али је републиканска влада за времена дознала за те планове. Један војнички и један грађански одбор водили су акцију. Ухапшено је много полицајних официра и тајних полицаја. План беше, да се *прво убију министри* и чиновници, верни републици, али устанак у провинцији изостаде, јер власти за времена посредоваше, ухапсише коловође, а оружје запленише. У заверу је уплетено много официра. од којих је више њих ухапшено. Један официр је сам себе убио.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ ИЗ СРБИЈЕ.

— Скупштина. — Пашићев одговор на интерпелацију о упаду Арнаута. — Престолонаследников долазак у Скопље. — Рањеници. — Комесар за Солун. —

(*Телеграм српског Пресбироа „Бранику“.*)

Београд, 9. (22.) октобра.

Јутрос је отворена друга скупштинска седница. Скупштинска мањина је у финансијском одбору дала одвојено мишљење односно државнога зајма.

Тврди се, како је Пашић изјавио, да ће дати одговор на интерпелацију о упаду Арнаута, кад Скупштина закључи питање адресе и зајма, о чему ће се после подне расправљати.

Прексутра ће наследник престола Александар отпутовати у Скопље, да присуствује прослави годишњице уласка српске војске.

Данас се очекује воз рањеника у сукобу са Арнаутима.

На једној од министарских седница извршиће се избор комесара за Солун, коме ће бити задатак, да посредује између српских поданика и грчких власти.

Нов бугарски напад.

— Бугарско лудило. — Бугари заузели српску караулу. — Борба. — Нове чете спремане. —

Београд, 9. (22.) октобра.

Јављају из Скопља: И ако је граница између Србије и Бугарске тачно повучена, Бугари заузеше на Говедарнику једну српску караулу, коју утврдише за одбрану, и пуца-

ше на официра, који их је позвао, да караулу исправне. Због тога се заподела борба, која је још јуче у вече трајала.

У околини Кратова су се појавиле бугарске војводе Абасов и Коњушки. У Струмици и Ћустендилу спремају се нове чете за упад у Србију, те изгледа, да су Бугари још увек спремни на авантуре.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 10. октобра 1913.

— **Једна занимива налепа у Новом Саду.** Да, има и *занимивих налепа*, о којима морамо у општем интересу, да проговоримо. Од неколико дана — тако нам се жале овдашњи *адвокати* — зарађаше по новосадским адвокатским канцеларијама *две елегантне, младе женске*, врло пријатне спољашњости, те уза стереотипне речи моле адвокате, да купе односно потпишу наруџбеницу за неке књиге, од којих да чист приход иде у корист фонда учитељске сирочади. Многи нису могли да се отресу те потписаше наруџбеницу, али било је и опрезнијих адвоката, који се распиташе за ту „добротворну“ мисију и дознадоше, да су **те две даме плаћени трговачки агенти** — неке спекулантске фирме, која под видом хуманитета хоће да направи што бољи „кшефт“. Одиста је тешко одбити даме, па још црнооке, кад слаткоречиво говоре о учитељској сирочади, али зато ипак не треба наседати овом вештом начину што бољег *обичног „кшефта“*, који са доброчинством нема ничег заједничког. Они, који су насели слаткоречивости лепих агенткиња, имаће сада да „багају“; али бележимо ово, да бар остале адвокате, особито оне у провинцији, спасемо од искушења. Можда ће се лепе агенткиње на нас због овога зорли наљутити, али — наша је дужност према општем интересу, да малко откријемо вео са њихова *правог* смера.

— **Прекинуто званичење у пријавном звању.** Новосадска варошка капетанија јавља, да је деловање у пријавном звању *због себе* обустављено до 14. (27.) о. м., а тада ће поново отпочети свој посао у старој мађарској гимназији, у улици Лауша Кошута бр. 43.

— **Самоубиство.** У једној соби овдашњег хотела „код Јелисавете“ *убио* се јуче овдашњи агент и књиговођа Рудолф *Шустер*. Покојник је био добар стручњак у трговачким стварима и окретан човек, али које породичне неприлике, које болест турише му убилачко оружје у руку. За време борбе између Срба и Несрба у некадашњој Болничкој Задрузи у Новом Саду пок. Шустер је водио несрпске чланове те установе, али никада није прекорачио границе лојалнога противника ни у моментима, кад страсти беху највише распаљене. Иза себе је оставио више писама, у којима мотивира свој очајни поступак.

— **Листа велепорезника (вирилаца) у Новом Саду.** Новосадски варошки магистрат издао је ову објаву: У смислу 25. §-а XXI. зак. чл. год. 1886. овим се ставља до општег знања, да је листа велепорезника од 9. (22.) октобра укључиво до 29. октобра (11. новембра) т. г. у ововарошком бележничком звању за време званичних часова на углед стављена, и да је сваки дотични властан против ове листе рекламовати. Објављује се даље, да ће верификациони одбор, коме је поверено, да састави именик велепорезника, седнице своје 30. октобра (12. новембра) у 4 сахата после подне у малој магистратској дворани јавно држати.

Уједно се у смислу 27. §-а поменутога зак. чл. позивају сви они, који желе, да им се порез на основу 26. §-а двоструко узме, да се за трајања гореспоменутих седница верификационом одбору било усмено, било писмено пријаве и право своје у толико више искажу, што ће у противном случају од те повластице за овај мах отпасти.“

— **Девојачко васпиталиште Св. Мајке Ангелине у Будимпешти (IV. Váci utca 63.)** На захтев родитељима шаље заводске проспекте, даје обавештаје у погледу уписивања питомица за шк. г. 1913./14. 195 83-60

Новости са стране.

— **Руски официри као келнери.** Изгледа, да руски официри у шпијонирању својих пресумптивних непријатеља копирају Јапанце. Уочи руско-јапанског рата је и европска и азијатска Русија била преплављена јапанским официрима, који су, преобучени, радили и најпростије послове, али уз то вредно шпијонирали руске војне установе.

Ових дана је у Пшемислу полиција ухапсила главнога келнера једног од првих хотела и његова брата, такође келнера. За првог се испоставило, да је кепетан рускога генералног штаба, а о брату му, да је руски поручник. Обојица су шпијонирали у пшемисловским утврђењима и *давали аустро-угарским официрима новаца у зајам*, настојавајући, да дознају војничке тајне.

Изјава.

У 197. броју „Браника“ фискал Матице Српске под пуним својим именом тврди, да он под садашњим Управним Одбором води Матичине парнице без потуре предујма и да из свога џепа сноси све парничне издатке.

Управни Одбор Матице Српске званично изјављује да је у VIII. седници од 28. маја (10. јуна) о. год. под бр 128. У. О. на предлог члана Владе Стратимировића одобрио фискалу Д-ру Стевану Малешевићу К 1300 „у име предујма за његове трошковнике“, да је Д-р Стеван Малешевић ту своту у смислу ове одлуке и квитирао и да је овај предујам у смислу ове одлуке и књижен под бр. Дн. Бр. 17.-1468-1913

Из седнице Управног Одбора Матице Српске, држане 8. (21.) окт. 1913. год. у Новом Саду.

Д-р Милош Бокшан с. р.
потпредседник Матице Српске.

Д-р Тих. Остојић с. р
секретар.

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 9. октобра. У суботу ће се отворити заступничка кућа угарскога сабора, те ће се расправљати о афери због карташнице.

Беч, 9. октобра. Владар је помиловао на смрт осуђенога Шумајеровог убицу *Куншака*, којега је за тим суд осудио на 20 година робије.

Загреб, 9. октобра. Последњих је дана било 57 нових случајева колере, од којих беху 26 смртних

Цетиње, 9. октобра. Енглески адмирал Сесил *Бернеј*, враћајући се из Скадра у Енглеску, стигао је овамо. Краљ *Никола* је позвао адмирала на ручак, а за тим је Бернеј отпутовао даље.

Беч, 9. октобра. У заступничкој кући царевинског већа руски посланици отпочели су *опструкцију*. Заступник *Фолиш* је говорио од 2 с. по подне до 6 с. у вече, те захтева, да се Галиција подели на руски и пољски део.

За тим су претресани прешни предлози. Социјалне демократе и чешки радикали поднели су интерпелације, које су *упућене против последњег демарша Аустро-Угарске у Београду*.

Далматински хрватски посланик *Бијанкини* упозорава на кампању угарских власти против далматинских вина, која се због тога не могу да увозе у Угарску и Хрватску. Захтева одмазду.

Члан Горње Куће гроф Јосиф Тун-Хоенштајн умро је.

Предстоји наименовање грофа Отокара *Церника* за аустро-угарског посланика у Букурешту.

Софија, 9. октобра. Јутрос је једна српска компанија, пролазећи поред бугарске карауле Бојдерице, ову *изненада напала*, опаливши из пушака и бацив бомбе на бугарску стражу. Настаде паљбена *борба*, која је трајала четврт сата. Бугарска стража се *повукла* без губитака. Срби су посели караулу и ушанчили се. (Ово је по бугарски намештено! — Ур. „Бр.“)

Берлин, 9. фебруара. Руски министар иностраних дела *Сазонов*, који је из Париза стигао овамо, био је на доручку код државног канцелара *Бетман-Холвега*, с којим је Сазонов за тим имао важну конференцију.

ТЕЛЕГРАМИ
УРЕДНИШТВУ „БРАНИКА“.

Делкасе у Петрограду.

Париз, 10. октобра. Петроградски посланик Делкасе вратио се на своје место.

Софија, 10. октобра. Бугарска је војска ушла у разорену Мустафапашу и Мало Трново, а сва села јужно од Арде опустошена су.

Новаковићева интерпелација.

Београд, 10. октобра. Стојан Новаковић поднео је интерпелацију због ултиматума Аустро-Угарске.

Матица Српска у Новом Саду.

Извештај о раду Књижевног Одељења и његова одбора у години 1912./1913.

(Наставак.)

Завод за Српску Православну Сирочад.

Ова нова тековина нашега народа, за коју треба да захвалимо милостивом срцу и племенитости Марије Трандафилке, уређена је и довршена толико да ће се у шк. год. 1913.-14. моћи отворити српској сирочади.

Према упутству лањске Гл. Скупштине бр. 15. Књижевно Одељење је у заједници с Управним Одбором извело организацију завода. Књ. Одељење је у седници од 19. октобра (1. нов.) бр. 35 делегирало своје чланове а Управни одбор у седници од 20. окт. (2. нов.) бр. 503. своје чланове. Овај одбор од делегата поменута два тела узео је послове завода у своје руке. У три седнице је од главнијих предмета свршено ово. Израђена су Основна Правила за Сиротиште (в. *Рад и Именик* за 1913. год. стр. 143). Како је приход фонда засад К 8.688·42, одлучено је да се у завод прими само 10 питомаца. Затражене су информације о уређењу главних српских интерната, те је на основу њих израђен програм о намештају и распореду у заводу. Расписан је за времена стечај на место управитеља завода и на 10 питомачких места. Расписан је оферт на намештај и потребно бело рубље. Уређен је начин исхрањивања деце.

На овај начин је збринуто за све што је за први мах потребно да се Сиротиште може отворити. Што буде даље од потребе, Књижевно Одељење, Управни Одбор и Старатељство завода, које је установљено чл. 6. Основних Правила, чиниће и изводиће.

Из седнице Књижевног Одељења Матице Српске, држане у Новом Саду 17. (30.) јуна 1913. год. бр. 36.

Радивоје Врховац с. р.
потпредседник Књижевног Одељења.

Др. Тих. Остојић с. р.
I. секретар.

Извештај о раду Управног Одбора Матице Српске у год. 1912.-13.

Рад Управног Одбора од прошле Гл Скупштине тече, у главном, обичним редовним током. Гл. Ск. је 1912. заузела становиште према кризи која је Матицу снашла год. 1911. и према приликама које из те кризе истичу. У. О. је сву своју пажњу од тада обратио на то да, у смислу одлука и упутстава Главне Скупштине, рашчисти замршени положај Матице Српске у који је она запала због крађе њених бивших манипуланата новаца. У томе У. О. није потпуно успео, те се један део немилих последица крађе преноси и у нову пословну годину. Зашто је тако морало бити, то ћемо протумачити у нарочитом извештају. Уз ове ванредне послове У. О. је, са својим пододборима, и сам собом, радио и свршивао и све текуће административне послове.

Личне ствари.

Министарство Унутр. Послова је својим дописом од 2 дец. 1912. год. бр. 180.169-V-а преко градског начеоника новосадског јавило да је избор Д ра Г. Дунђерског за председника Матице Српске узело на знање.

Управни Одбор који је изабрала Г. С. није остао целокупан до краја пословне године. На првој седници У. О. после Г. С. поднели су оставку на чланству У. О. Јаша Дунђерски, Коста Миросављевић и Др. Д. Радић; 18. јан. 1913. поднео је оставку Живко Бајазетов. У. О. сматра да је њихове оставке једино Г. С. власна примити, стога подноси овим о том извештај.

Александар Ћосић, II. књиговођа, је одлуком бр. 547 ex 1912., на основу мишљења лекарског и комисије Управног Одбора, а по предлогу Матичина фискала, пензионован с 1. јан. 1913; урачунано му је службе 14 год. и 1 месец, те је добио К. 770·70 годишње пензије. Место II. књиговође није попуњено. На место Ив. Чикићеве, од 15. фебр. помаже као диурнист, у књиговођству Зорка Севкићева.

О члановима Матице Српске.

Од Лањске Гл. Скупштине изгубила је Матица 26 чланова смрћу. Њихова имена су ово:

Стево Павлица, трговац из Сиска, Ђуро Ђуић, кр. кот. тајник у миру из Винковаца, Сима Марковић, поседник из Новога Сада, Вељко П. Петровић, уч. у миру из Земуна, Д-р Милоје Милојевић, адв. из Паланке, Спиридон Мауковић, парох из Белегиша, Паја Манојловић Марков, трг. и вел. пос. из Сентомаша, Стеван Симоновић, пос. из Каменице, Мита Адамовић, вел. пос. из Велике Кикинде, Шандор Мајски, трг. из Сегедина, Д-р Васа Јакшић, адв. из Вел. Кикинде, Јован Милић, тајн. зем. вл. из Загреба, Д-р Живко Богдан, адв., зем. посланик из Вел. Кикинде, Пера Радуловић, чл. Књ. Одељ. упр. срп. уч. шк. у м. из Г. Карловца, Светозар Савковић, члан Књ. Одељ. проф. у миру из Ердевика, Стеван Бајић Бајин, ек. из Новога Сада, Мита Јефтић, вел. пос. из Новога Сада, Др. Милан Иванчевић, проф. из Загреба, Милан Манојловић, еп. шк. реф. из Загреба, Д-р Душан Милић, пос. из Новога Сада, Божа Станковић, ум. опћ. бележник из Голубинаца, Д-р Бошко Петровић, проф. из Новога Сада, Ђорђе Глибоњски, члан Књ. Одељ. умир. проф. из Загреба, Ђура пл. Новић, пос. из Новога Сада, Божа Нешковић из Митровице, Ника Будишин, пос. из Велике Кикинде.

Од ових чланова су били тројица и чланови Књижевног Одељења, и то: Пера Радуловић, Светозар Савковић и Ђорђе Глибоњски. Управни Одбор је ожалио смрт ових наших покојника у својим седницама, Књижевно Одељење, пак, посепце још смрт својих чланова у својим седницама. Кликнимо им и с овог места: Слава!

Од пређашње Гл. Ск. се уписало до данас 92 нова члана, тако да их данас има свега 2199. У прошлом свеску *Рада и Именика* штампана су имена чланова Матичиних. Из тога списка се може лепо видети ко све није члан Матице Српске. У извештају за прошлу годину смо на овом месту изнели статистику Матичиних чланова; ове године то не морамо чинити овде, јер смо је већ штампали напред (на стр. 138). Али неколико напомена нека нам је ипак допуштено рећи.

Може се констатовати ово: што се иде даље од Новог Сада и некадашње Војводине, све мање има Матичиних чланова. Што већа даљина, све мање свет зна за Матицу. То изгледа сасвим природно; па ипак у доба железница, поште, телетрафа и телефона даљина не игра велику улогу. Ако се хоће, може се данас доспети и у велике даљине. Нарочито пада у очи, да мало има чланова Матичиних у Славонији и Хрватској. Зашто је Матица у Славонији и Хрватској тако мало позната, зашто и у Срему, Бачкој и Банату има још много људи који се не интересују за Матицу, то нећемо овде да испитујемо. Али је већ крајње време да се овако стање измени на боље. Који су позвани да у том правцу раде, ти ће своју дужност већ чинити. Али смо уверени да и чланови Матичини могу врло много помоћи Матици. Шта може учинити агилан члан Матичин, показује г. Д-р Чедомиљ Павловић, адвокат у Огулину. За последњих неколико недеља он је уписао 21 новог члана. Да се тако заузму у својој околини и други чланови Матичини, данас би број Матичиних чланова друкче стајао. Главни материјални извор за развијање Матичина књижевног и просветног рада остаће увек чланарина. Приноси чланова се капитализују, а чист приход од тога капитала стоји Матици на слободном расположењу. Из тих средстава се досад издавао орган Матичин и друге њене књиге, из тих средстава се издржава Библиотека. Да Матица, место 2000, има 5000 чланова, колико би порастао њен књижевни буџет! А види се из случаја Г. Д-ра Павловића да се број чланова може знатно повисити. Многи људи нису чланови Матичини не зато што баш неће, него што не доспевају да о том мисле. Кад их ко подсети, радо се уписују у чланове Матичине. Услови чланства су веома повољни, јер се чланарина може уплаћивати у пет годишњих оброка по

К 20. Да би још више изишао на сусрет публици, Управни Одбор је одлучио да се и оброк од К 20 може уплаћивати још у мањим честицама, и то по К 2 на месец. Сад се нико не може правдати тим, да су услови плаћања чланарине тешки.

Организација повереника Матичиних се стално спроводи, те се надамо да ће се и радом наших вредних повереника број чланова Матичиних умножити.

(Наставиће се.)

Српско народно позориште.

Недељни ред позоришних представа.

У четвртак, 10. (23.) октобра, први пут: „Данден". Шаљива игра у 3 чина, од Молијера. — Превео Ђ. Трифковић. — За тим: „На само", шала у чина, написао Фулда, превео Ђ. Трифковић.

У петак, 11. (24.) октобра: „Максим Црнојевић". Трагедија у 5 чинова, од дра Лазе Костића, за позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Максимовића. (Представа за ученике новосадске и карловачке гимназије и ученице виших девојачких школа у 3 сата после подне. (Ванпретплате).

У суботу, 12. (25.) октобра „Дротар". Оперета у 3 чина. (У претплати).

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

ОГЛАСИ.

Оглас дражбе.

Долепотписана Управа продаваће путем јавне дражбе овогодишњу *шумску сечу ман. Гргетега* у износу од 7 кат. јутара (парцелирани у 18 парцели) у 9 сати пре подне, дне 17. (30.) октобра о. г. у просторијама манастирске канцеларије.

УПРАВА манастира Гргетега.

1-2 420

Хрватска Земаљска Банка

деон. друштво
ПОДРУЖНИЦА У СУБОТИЦИ.

Банка тражи **два вежбеника** или **млада чиновника** за намештење.

Увети су за намештење, да молитељи буду апсолвенти трговачке школе са знањем мађарског и хрватског језика. Предност имају они, који немачки знају.

Понуде нека се шаљу у оба језика на потписану банку **до 1. студеног** 1913.

УПРАВА
Хрватске Земаљске Банке д. д. подружнице у Суботици.

1-2 419

Csurog község elöljáróitól.

3448/913. kig. szám.

HIRDETMÉNY.

Csurog község elöljárósága, mint az ujonnan épitendő községházára vonatkozó titkos tervpályázatnak 1913. évi április hó 23-án 1268|913. sz. a. történt hirdetöje a Nagyméltóságú m. k. kereskedelemügyi miniszter úr 79049|908 sz. tervpályázati szabályzata értelmében, a beérkezett pályatervek megbirálására kiküldött biráló bizottság 1913. évi október 16-án megejtett döntést ezennel közhirré teszi a következöleg:

Beérkezett összesen 21 drb. pályaterv, a melyek közül a 2 sorszámot nyert- III-ik községháza jeligés. 5.) Granicsár. 6.) Lux. 9.) Ilyen lesz. 10.) II. Határőr. 11.) Octogon. 13.) Előre. 15.) Csajkás. 21.) Szerény jeligés, tehát összesen 9 drb. pályaterv olyan, mely elrendelzésének szemlélhető gyöngesége és a külső kiképzése a nyilvánvaló művészietlensége következtében részletes birálatra alkalmatlannak találtatott.

A többi összes tervek, és pedig: az 1.) számot nyert I. Határőr. 3.) Jövendő. 4.) Asztra. 7.) Árkádos. 8.) Egy fillér és bélyeg. 12.) Igy jó. 14.) Liána. 16.) Városháza. 17.) Sajkás. 18.) Apatin. 19.) Bácska. 20.) Sikság jeligéjü pályatervek a részletes birálatra alkalmasaknak találtattak, amelyek közül dicséretben részesültek az — Igy jó — Sajkás — I. Határőr — és az Astra — jeligés pályatervek, mig azső 2000 koronás dijat — Liana, a II-ik 1000 koronás dijat Sikság — és a III-ik 500 koronás dijat — Jövendő jeligés pályaterveknek itéltetvén oda, a kizárólag csakis ezen dijazott pályatervekhez csatolt jeligés leveleknek történt felbontása után kitünt, hogy az I-ső dijjal jutalmazott „Liana" jeligéjü terv szerzője Reichl Ferencz szegedi müépitész. A II-ik dijjal jutalmazott „Sikság" jeligéjü terv szerzőjé Bábolnai József okl. épitész lakik Budapest Király Pál utcza 9. sz. és a III-ik dijjal jutalmazott „Jövendő" jeligés terv szerzője Tóbiás László müépitész Szeged, Deák Ferencz utcza 2. sz.

A pályadijak a mai naptól számitott 30 nap mulva a pálydijnyertesek által, a községi elöljáróság utalványozására, szabályszerü bélyeges nyugtáik ellenében a községi közpénztárból felvehetők.

A pályázati tervek a birálati jegyzőkönyvvel együtt a mai naptól számitott 14 napig a csurogi községházán közszemlén kitéve tartatik.

A dicséretben részesült tervezők jeligés levelei az érdekelt megdicsértnek ezen elöljárósághoz intézendő óhajához képest lesznek csak felbontva és neveik a közszemlén tartott pályaterveiknél megjelölve.

A megjutalmazottakon kivül összes pályamüvek 1913. évi október hó 30-ától számitott 14 napon belül az esetlegesen kiadott átvételi elismervény avagy postai feladóvevényeinek beküldése után kiadva, avagy cimeik közlése után általunk postán dijmentesen viszszaküldve lesz.

Csurog, 1913. október hó 16-án.

Kékity József s. k. jegyző. **Ivkov Gyóka** s. k. biró.

418 1-1

ПРОМЕСЕ (*

ОД

3% уг. Хипотекен срећке
од год. 1894.

Главни згодитак	. . .	К	75·000
1	„ по . .	„	3000
3 згодитка	„ . .	„	1500
10 згодитака	„ . .	„	400

Жребање 25. октобра о. г.

Цена К 4·50.

—

Бечко-комуналне срећке
од године 1874.

Главни згодитак	. . .	К	300.000·—
1	„ по . .	„	20.000·—
1	„ „ . .	„	10.000·—
5 згодитака	„ . .	„	2.000·—
12	„ „ . .	„	500·—
2180	„ „ . .	„	340·—

Жребање 3. новембра 1913. г.

Цена К 20·—

издаје

МЕЊАЧНИЦА
Централног Кредитног Завода деоничарско друштво у Новом Саду.

*) Поштом шаљемо поруџбине само у том случају, ако нам се новац унапред пошаље заједно са 35 п. за рекомандацију.

СРПСКИ КОРЕСПОНДЕНТ КОЈИ ЈЕ ПОТПУНО ВИЧАН У НЕМАЧКОМ ГОВОРУ И ПИСМУ, БИЋЕ АКЦЕПТОВАН. — ПОНУДЕ ВАЉА СЛАТИ НА — 415 2 2

БРАЋУ КЕНИГШТЕТЛЕР
НОВИ САД, — ВЕЛЕПЕЦАРА РАКИЈЕ.

Ван картела пивских фабрика препоручује своја изврсна пива у бурадима и пастеризирана пива у боцама, која се на хладовиту месту могу одржати и до три месеца. — Јефтине цене и највеће погодности.

„МЕРКУР" У ТОРОНТАЛСКОМ АРАЧУ

ПОЗИВ! Оне зараве личности, које су биле уписане код бивших хрватских погребних друштава, — примамо. — Примамо и нове чланове до 80 година. — На свако место тражимо радљива главна заступника — МЕРКУР у Торонталском Арачу. 402 3-5

САДА СЕ САДЕ

ЈАГОДЕ БАШТЕНЕ

у више лепих крупних сорти.

Цена	100 комада	1 К
„	1000 комада	8 К

МИРИСАВЕ ПЕРУНИКЕ

у боји бело, бело-жуте, отворено плаве, угасито плаве, тамно љубичасте, црвено жуте и бронзиране.

Цена	25 комада	1 К
„	100 комада	2 К
„	1000 комада	20 К

Челебин, делфинијум

љубичасто-плави

Цена	1 комад	20 п.
„	10 комада	1·50 п.

МИРИСАВИ БОЖУРИ

бели, крем, роза и црвени.

Цена	1 комад	40 п.
„	10 комада	3·50 п.

Исто тако и семење које се у јесен сеје, нуди и разашиље вртарница

ВОЈИНА ЈОВАНОВИЋА, Н. САД.

366 3—

КОРЗО БИОСКОП

За среду и четвртак 22. и 23. октобра п. р. кл

ПРОГРАМ:

1. Увод.
2. Вел. вер. слава Индијанаца, пр. у боји
3. Дирљива жалосна игра, комично.
4. Ратно псето, драма у 2 дела.
5. Максика фотограф хумор. М. Линдера
6. **У последњем часу,** драма у два дела у боји.

Свака женска

треба да употребљује само

Вилиа-крем

Бубуљице, пеге и флеке на лицу за 3 дана нестану од Вилиа-крема, а лице меко и лепо постане. Од свију помада и кремова

Вилиа-крем

је најбољи. Једна тегла кошта 1 К. Поштом на све стране шаљем.

291 10—

Апотека
Самка Вунћа,
СОМБОР. — код Вејдингера преко пута.

НОВО! ИЗВОЛИТЕ ПРОЧИТАТИ! НОВО!

Апотека код „Спаситеља"

М. Попић — Нови Сад,

Ћурчијска улица број 13. 383 4— Ћурчијска улица број 13.

Сигурно средство против знојења руку и ногу (маст по 1·80 а течност 2 К). Најбоље средство за улепшавање. — — Попићев

Виолета крем и др. Лемана помада,

(која су најбоља средства против пега, бубуљица, лишајева и т. д.)

арочито препоручујем јачу др. Лемана помаду по 2 .

ПЕТАРКОСТИЋ
КАРЛОВЦИ

Овим стављам до повољног знања, да имам добра

стара црна вина

које је и против колере изврсно. Продјем од 50 литри на више. — Даље ко жели за долазећу сезону БЕРМЕТА на грожђу или чисто оточеногa имати, нека своју потребу **чим пре** најави, ради тога равнања, да бих могао потребу спремити. 360 10—

Власник и издавалац: Деоничарско друштво Браник

Електрична штампарија д. д. Браника у Н. Саду.